

Z życia naukowego

Sesja plenarna XX Jubileuszowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Parazytologicznego

W dniu 2 września 2004 r., po oficjalnym otwarciu XX Jubileuszowego Zjazdu PTP przez Prezesa PTP panią prof. dr hab. Halinę Wędrychowicz, odbyła się sesja plenarna, której przewodniczyli profesorowie: Halina Wędrychowicz, Anna Majewska i Edward Siński. W sesji tej zostało wygłoszonych 6 referatów:

Rzęsistkowica powikłana grzybicą – prof. dr hab. Alicja Kurnatowska. We wstępie swego wystąpienia prof. Kurnatowska podała podstawowe pojęcia dotyczące zasiedlania narządów ustroju człowieka (ontocenoza) przez zarazki (czynniki biologiczne) pochodzące z rezerwuarów środowiska zewnętrznego (aerosfery, hydrosfery, litosfery). W rozważaniach tych przedstawiła jako przykład chorobotwórczy układ ekologiczny *Trichomonosomycosis*. Omówiła również transmisje środowiskowe, międzyosobnicze (m.in. rodzinne) oraz odrębnie – wewnątrzosobnicze (międzynarządowe) na przykładzie infekcji *Trichomonas vaginalis* Donné (pierwotniak – wiciowiec) i *Candida albicans* Berkhout (grzyb). Prof. Kurnatowska bardzo logicznie i przekonująco wykazała odrębności cech biologicznych oraz opisała rodzaje interakcji biocenotycznych między tymi mikroorganizmami w ontocenozach narządów płciowych i układu moczowego, a także – *in vitro*. Zwróciła szczególną uwagę na: wpływ gęstości populacji pojedynczych gatunków na ich wykrywanie, różnice obrazu choroby i przebieg leczenia zależnego od występowania pierwotniaka i grzyba oddzielnie oraz wspólnie, a więc w rzęsistkowicy (*trichomonosis*), grzybiczy (*candidosis*) lub rzęsistkowicy powikłanej grzybicą (*trichomonosomycosis*).

Historia badań nad *E. histolytica* i pełzakowicą na świecie i w Polsce – prof. dr hab. n. med. Przemysław Myjak. Prof. Myjak na wstępie omówił historię badań nad *Entamoeba histolytica* na świecie i w Polsce. Charakteryzując aktualny

stan wiedzy, wskazał na potrzebę różnicowania u ludzi szczepów patogenicznych od niepatogenicznych. Jest to szczególnie istotne w świetle badań Diamonda i Clarka (1993), którzy dokonali podziału *E. histolytica* na patogeniczny gatunek *E. histolytica* s.s., wywołujący pełzakowicę i niepatogeniczny *E. dispar*. Podkreślił wyraźne różnice genetyczne, biochemiczne i immunologiczne pomiędzy tymi morfologicznie identycznymi gatunkami. Na zakończenie prof. Myjak opisał stan badań nad pełzakowicą i jej leczeniem w Polsce. Wskazał m.in. na konieczność prowadzenia badań laboratoryjnych, z wykorzystaniem technik biologii molekularnej, zmierzających do określenia patogeniczności izolowanych szczepów *E. histolytica*.

Diagnostyka i postępowanie w zarażeniu matki, płodu i noworodka *Toxoplasma gondii* – prof. dr hab. n. med. Bogumiła Milewska-Bobuła. Autorka referatu przedstawiła interesująco aktualne problemy dotyczące postępowania diagnostyczno-terapeutycznego i zapobiegania zarażeniu *Toxoplasma gondii* w odniesieniu do kobiet ciężarnych, płodów, noworodków i niemowląt. W prezentacji prof. Milewska-Bobuła uwzględniła interesujące wyniki międzynarodowych badań wieloośrodkowych, zwłaszcza odnoszące się do leczenia i jego rezultatów, oraz wady i korzyści badań przesiewowych u kobiet ciężarnych (i płodów) i/lub noworodków. Autorka podkreśliła brak badań randomizowanych dotyczących leczenia ciężarnych i dzieci oraz zwróciła szczególną uwagę na możliwości i korzyści wynikające z zapobiegania zarażeniu ludzi przez *T. gondii*.

Malaria problemem wciąż aktualnym na świecie i w Polsce – dr n. med. Waław Nahorski. Autor omówił aktualną sytuację zimnicy w rejonach endemicznych dla niebezpiecznych dla człowieka gatunków z rodzaju *Plasmodium*. Na przykładzie doświadczeń własnych z tropiku oraz obserwacji

klinicznych pacjentów z Oddziału Chorób Tropikalnych, Kliniki Chorób Zawodowych i Tropikalnych, IMMiT w Gdyni, przedstawił aktualne problemy i trudności w diagnozowaniu i leczeniu, coraz częściej występujących przypadków zachorowań na malarię w kraju. Jest to m.in. związane z rozwojem turystyki i ze zwiększonym przemieszczaniem się Polaków w rejon endemiczne dla *Plasmodium*.

Postępy w rozpoznawaniu bąblowicy u ludzi – prof. dr hab. n. med. Jerzy Stefaniak. Na przykładach wieloletnich obserwacji prowadzonych w Katedrze i Klinice Chorób Tropikalnych i Pasożytniczych w Poznaniu, autor referatu przedstawił aktualne problemy w rozpoznawaniu i leczeniu bąblowicy u ludzi wywołanej zarażeniem jajami dwóch gatunków tasiemców: *Echinococcus granulosus* i *E. multilocularis*. Szczególnie interesująco, w oparciu o własny materiał, został scharakteryzowany obraz kliniczny echinokokozy jednokomorowej i wielokomorowej (doskonale obrazy USG) oraz skuteczność jej zachowawczego leczenia. Uwzględniając trudności diagnostyczne w tym zakresie, prof. Stefaniak zaproponował współpracę z innymi ośrodkami akademickimi i klinikami chorób pasożytniczych w Polsce, jak również zaoferował nieodpłatne, referencyjne badania diagnostyczne z wykorzystaniem antygeny Em2+ *E. multilocularis*.

Jak rozumieć gatunek pasożyta w dobie badań molekularnych – prof. dr hab. Katarzyna Niewiadomska i prof. dr hab. Teresa Pojmańska. Autorki przestawiły we wstępie referatu bardzo interesująco rys historyczny rozwijającej się koncepcji gatunku, od połowy XVII wieku do końca XX

wieku. Omówiły koncepcje, które miały większy wpływ na praktykę taksonomiczną oraz przedstawiły ich definicje. Wykazały pewne ograniczenia w definiowaniu gatunku w oparciu o cechy morfologiczne, behawioralne, fizjologiczne i biochemiczne. Na przykładach pasożytów z rodzaju *Taenia*, *Echinococcus* i *Trichinella* zobrazowały dużą różnorodność genetyczną gatunków pasożytów w obrębie tych grup. Podkreśliły przydatność szybko rozwijających się metod molekularnych do weryfikacji gatunków oraz w badaniach filogenetycznych. Genetyczne zróżnicowanie organizmów w obrębie gatunku, na szczepy i linie, w oparciu tylko o różnice w sekwencji mitochondrialnego DNA, bez wykazania widocznych różnic biologicznych, nie może być podstawą do wyróżniania nowych gatunków. Na zakończenie, autorki referatu wykazały, że niezależnie od przyjętych koncepcji, zdefiniowanie gatunku, realnie istniejącej w przyrodzie najmniejszej jednostki, której fundamentalną cechą jest wewnętrzne podobieństwo genetyczne oraz zdolność do wydania płodnego potomstwa, pozostanie zawsze arbitralną decyzją badacza.

Wszystkie wygłoszone referaty były prezentowane w sposób nowoczesny, z wykorzystaniem środków multimedialnych oraz wzbudziły duże zainteresowanie wśród uczestników sesji, czego dowodem była ożywiona, merytorycznie interesująca dyskusja wokół najistotniejszych poruszanych problemów.

Edward Siński